

# Eğitime İlişkin Sosyal Politikalar Konusunda Okul Müdürlerinin Görüşleri: Göynük İlçesi Örneği <sup>a</sup>

İmran BAYRAKDAR <sup>1</sup>, İbrahim Hakan KARATAŞ <sup>2b</sup>

<sup>1</sup> Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü - İstanbul / Türkiye.

<sup>2</sup> Yrd. Doç. Dr., İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi - İstanbul / Türkiye.

Başvuru tarihi: 31 Mart 2015

Düzeltilme tarihi: 02 Aralık 2015

Kabul tarihi: 16 Aralık 2015

## Öz

Bu çalışmada Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikaların taşınalı eğitim yapan okul müdürleri tarafından nasıl algılandığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma nitel bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu Bolu’nun Göynük ilçesinde taşınalı eğitim yapan beş okul müdüründen oluşmaktadır. Araştırma sonucunda okul yöneticileri ücretsiz kitap dağıtımını uygulamasının zengin ile fakir arasındaki ayrımı kaldırdığı, taşınalı eğitim uygulamasının uzakta oturan ve ekonomik yetersizliği olan çocukların eğitime kazandırılması açısından önemli katkılar sağladığı, okulların donanımının engelli öğrencilere uygun olmaması, öğretmen yetersizliği ve öğrenci taşınması için kullanılan araçların donanımının yeterli olmaması sebebiyle yetersiz olduğu, şartlı nakit transferinde, kriter olarak sadece velilerin SGK’lı olma durumunun esas alınmasının gerçekçi ve adil bir değerlendirmeyi zorlaştırdığı görüşündedirler. Okul müdürleri eğitime ilişkin sosyal politikaların yerinde, olumlu ve yararlı olduğu ancak değişen ihtiyaçları ve farklı toplumsal kesimlerin beklentilerini ve yerelin şartlarını göz önünde bulunduran politikalarla geliştirilerek sürdürülmesi gerektiği sonucuna ulaşmıştır.

## Anahtar Kelimeler

Okul Müdürleri, Sosyal Politikalar, Eğitim Politikaları, Sosyal Adalet, Sosyal Devlet

<sup>a</sup> Bu çalışma, 2014 yılında Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarafından kabul edilen “Türkiye’de 2003-2013 Yılları Arasında Eğitime İlişkin Sosyal Politikalar Konusunda Okul Müdürlerinin Görüşleri: Göynük İlçesi Örneği” adlı Yüksek Lisans tezinden türetilmiştir.

<sup>b</sup> Sorumlu Yazar/Corresponding Author: İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi, 34700 - Üsküdar / İstanbul / Türkiye.  
e-posta: ihkaratas@gmail.com

doi : 10.18506/anemon.62712

URL: <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/anemon>

Copyright © 2013-2016 Muş Alparslan Üniversitesi

# School Principals' Opinions on Social Policies Related to Education: Case of Göynük District

## Abstract

The aim of this investigation is to determine how the social policies on education between 2003 and 2013 are perceived by the school administrators who applied transported education. This is a qualitative investigation. Semi-structured interview form was used as data collection. The data were analyzed by content analysis method. The investigation was done with five school principals who administrate the transported education schools in Göynük, Bolu. At the end of the investigation, participants are of the opinion that the application of free school books removes inequality between the rich and the poor, transported education system provides significant contribution to the schooling of the students who are economically insufficient and live far away, the furnishing of the schools isn't appropriate for the disabled, the teachers are insufficient, the equipment of the vehicles for the transporting of the students aren't sufficient, the only criteria for the conditional cash transfer being whether the parents have SGK assurance or not obstructs a real and equitable evaluation. School administrators are of the opinion that social policies related to education are suitable, positive and useful, but these policies should be continued by improving policies which take into consideration changing needs, the expectations of different social groups and the conditions of the local.

## Keywords

School Principals, Social Policies, Education Policies, Social Justice, Social State

## 1. GİRİŞ

Anayasa'da yer alan tanımıyla bir özelliği de “sosyal devlet” olan Türkiye, toplumsal refahın toplumun her kesime ulaştırılması amacıyla sosyal politikalar geliştirmektedir. Bu amacı daha etkin sürdürebilmek amacıyla 2011'den itibaren adında “sosyal politikalar” olan bir bakanlık da ihdas etmiştir. Sosyal politikaların sağlık, güvenlik, barınma gibi alanlar yanında bir diğer uygulama alanı da eğitimidir (Buğra, 2005; Ören, 2011).

Sosyal politika kavramı iki şekilde açıklanmaktadır. Dar anlamda sosyal politika, ekonomik bakımdan bağımlı ve güçsüz insanları sermayeye karşı korumak, sömürölmelerini önlemek için devletin müdahalesi ile sınıflar arasında uyum ve denge sağlayıcı önlemler alınması olarak tanımlanmaktadır (Talas, 1997: 5). Geniş

anlamda sosyal politika, toplumda çıkarları çatışan işçi ve işverenleri uzlaştırmaya çalışmaktan öte toplumsal düzende rahatsızlık yaratmaya yönelik tüm çalışmalarla ilgilenmektedir. Sosyal politika toplumun refahı ve sosyal barışın sağlanması için ekonomik oluşumların sınıflar arasında yaratması mümkün dengesizlik ve adaletsizliklerini gidermeye yönelik önlemleri içermektedir (Talas, 1997: 53-54; Ersöz, 2003). Sosyal politikalar büyük ölçüde devlete ait politikalar ve devletin sosyal devlet olabilme unsurlarını barındırır. Sosyal politikalar, bir yandan devletin toplumsal sınıflar ve çıkarlar arasında uzlaşma sağlama ihtiyacı ve arayışıyla ilgiliyken öte yandan devletin daha geniş alanda sosyal eşitlik ve adalet sağlama yükümlülüğünden doğmaktadır (Koray, 2008: 28). Eğitime ilişkin sosyal politikalar ise ya gelince eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak adına herhangi bir ayırım yapılmaksızın herkesin yeteneklerini en elverişli biçimde geliştirmede eğitim hizmetlerinden eşit ölçüde yararlanma şansına sahip olmaları şeklinde tanımlanabilir (Ünal, 1991: 54-55).

Türkiye’de 2002 yılından itibaren iktidarda olan AK Parti de sosyal politikalara özel bir önem vermiş ve eğitim alanında fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla birçok politika geliştirmiştir (Altan, 2006; Erdut, 2004). Nitekim 2001 yılında kurulan Parti, programında “bir sosyal sınıfın değil bütün vatandaşların refah ve mutluluğunu sağlayan, yoksullar, bakıma muhtaç yaşlılar, çocuklar ve işsizler için özel programlar oluşturan; işsiz, yoksul, düşkün hasta ve özürlüleri gözeten, onların insan onuruna yaraşır bir şekilde yaşamalarına olanak sağlayacak bir sosyal devlet anlayışının gerekliliğine” vurgu yapmaktadır. Bu bağlamda Parti, merkezi yönetimin yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ve özel sektörle işbirliği içinde olmasını sağlayarak sosyal devlet hizmetlerinde verimliliği ve kaynak kapasitesini arttırmayı hedeflediğini belirtmiştir. Diğer taraftan AK Parti tarafından Türkiye’de eğitimin eksikleri ayrıntılı olarak ele alınıp tespitler yapılırken, özel eğitimin destekleneceğine vurgu yapılmaktadır (AK Parti, 2001).

Bu bağlamda 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikalar ana hatlarıyla şu başlıklar altında toplanabilir: Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Teşvik (SYDT) Fonundan yapılan eğitim materyal yardımı, ders kitaplarının ücretsiz dağıtılması, şartlı nakit transferi, öğle yemeği yardımı, taşınmalı eğitim, cinsiyet eşitliğini sağlayıcı uygulamalar, engelli öğrencilere yönelik uygulamalar (Biçer ve Ortakkaya, 2009: 182).

Türkiye’de uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikaların değerlendirilmesi kapsamında birçok çalışma yapılmıştır (Metin, 2011; Çelik, 2010; Yılmaz, 2007; Yücesan-Özdemir ve Özdemir, 2008). Terzi (2005) araştırmasında AB eğitim politikaları doğrultusunda Türkiye’nin eğitim politikalarının değerlendirmiştir. Terzi’ye göre eğitimde kız erkek eşitliğinin sağlanmasında AB ile Türkiye ortak bir politikaya sahiptir. Ancak “Türkiye’de okula gitmeyen öğrencilerin çoğunluğunu kızların oluşturması kız erkek eşitliği politikasının uygulanmak istenen düzeyde yansıtılmadığını göstermektedir” (Terzi, 2005). Yine Terzi’ye göre Türkiye’de eğitimin nicel sorunlarına odaklanıldığı, ancak nitel ve nicel sorunların birlikte çözümüne ilişkin politikalara odaklanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Metin (2011) Türkiye’de 2000’li yıllardan günümüze kadar olan süreçte, yaşanan ekonomik krizlerin etkileri, ekonomide sağlanan olumlu gelişmeler ve yoksullukla mücadelede öne çıkarılan sosyal politikalar temelinde yoksul kesimlerin yaşam koşullarındaki olumlu olumsuz değişimi tespit etmeye çalışmıştır. Bu çalışmada sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları tarafından sağlanan sosyal yardım kalemlerinde en büyük payın şartlı nakit transferine ayrıldığı belirlenmiştir. Araştırma sonucunda 2000 yılından bu yana yoksul hanelerde maddi imkânsızlıklar nedeniyle okulu bırakan çocukların bulunduğu hanelerin oranı %15,4 olduğu ve bu oranın çok yüksek bir düzeyde olmamasına rağmen, eğitimin önemli bir beşeri sermaye yatırımı olduğu ve eğitim ile yoksulluk arasındaki negatif ilişkinin varlığı dikkate alındığında, özellikle yoksul hanelerde çocukların okula devamlarını sağlamaya yönelik politikaların ne derece önemli olduğuna vurgu yapılmıştır (Metin, 2011).

Ancak Türkiye’de uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikaların etkililiğine ve nasıl algılandığına ilişkin bir araştırmaya henüz rastlanmamıştır. Bu çalışma, Türkiye’de eğitime ilişkin sosyal politikalar kapsamında 2003-2013 yılları arasında atılmış adımları ve bu adımların nasıl algılandığını tespit etme gereksiniminden doğmuştur. Araştırmanın amacına ulaşabilmesi için aşağıdaki soruların cevapları aranmıştır:

- (i) Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikalar nelerdir?
- (ii) Taşınmalı eğitim yapan okul müdürlerine göre Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikalar ne düzeyde etkilidir?
- (iii) Taşınmalı eğitim yapan okul müdürlerine göre Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikalar nasıl sürdürülmelidir?

Bu araştırma sayesinde son on yılda hayata geçirilen eğitime ilişkin sosyal politikaların, karşılaşılan sorunların çözümüne yönelik özgün ve yerinde politikalar olup olmadığı, önceki dönemlerden farklı hangi sosyal politikaların hayata geçirildiği ortaya çıkmış olacaktır. Araştırma sonuçları eğitime ilişkin sosyal politikalardan etkilenen bütün kesimler için bir perspektif oluşturacağı için özellikle politika yapıcılar için ufkun görünmeyen yüzünü görmek açısından faydalı olacağı ön görülmüştür.

## **2. YÖNTEM**

Bu araştırma Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında eğitime ilişkin sosyal politikaların taşınmalı eğitim yapan okul müdürleri tarafından nasıl algılandığını belirlemeyi amaçladığından nitel bir araştırmadır.

## 2.1. Çalışma Grubu

Araştırmının çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Bolu'nun Göynük ilçesinde taşımali eğitim yapan beş farklı devlet okulunun müdürü oluşturmaktadır. Göynük Milli Eğitim Müdürlüğündeki bilgilere göre taşımali eğitim yapan altı okul bulunmaktadır ve toplamda taşımali eğitim yapan öğrenci sayısı 1061'dir. İlkokul kısmında 552, ortaokul kısmında 509 öğrenci taşımali eğitimden yararlanmaktadır. Göynük halkı sosyo-ekonomik olarak tarımsal faaliyetlerle, bölgede bulunan kömür işletmeleriyle ve tavuk çiftlikleriyle ekonomik kazancını sağlamaktadır. Araştırmaya dahil edilen çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1'de görülmektedir.

**Tablo 1.** Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

| Grup         | Cinsiyet | Yaş | Branş       | Görev Yaptığı Okul Türü | Kıdem (yıl) |
|--------------|----------|-----|-------------|-------------------------|-------------|
| 1. Katılımcı | Erkek    | 52  | Sınıf öğrt. | Taşımali İÖÖ            | 20          |
| 2. Katılımcı | Erkek    | 38  | İngilizce   | Taşımali İÖÖ            | 4           |
| 3. Katılımcı | Erkek    | 50  | Sınıf öğrt. | Taşımali İÖÖ            | 18          |
| 4. Katılımcı | Erkek    | 31  | Sınıf öğrt. | Taşımali İÖÖ            | 4           |
| 5. Katılımcı | Erkek    | 54  | Sınıf öğrt. | Taşımali İÖÖ            | 22          |

## 2.2. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Saha araştırmasında nitel veri toplama tekniklerinden mülakat tercih edilmiştir (Kvale, 1996; Silverman, 1993). Bu teknikte, araştırmacı önceden sormayı planladığı soruları içeren görüşme protokolünü hazırlar. Buna karşın araştırmacı görüşmenin akışına bağlı olarak değişik yan ya da alt sorularla görüşmenin akışını etkileyebilir ve kişinin yanıtlarını açmasını ve ayrıntılandırmasını sağlayabilir. Eğer kişi görüşme esnasında belli soruların yanıtlarını başka soruların içerisinde yanıtlamış ise araştırmacı bu soruları sormayabilir. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği sahip olduğu belirli düzeyde standartlık ve aynı zamanda esneklik nedeni ile eğitim bilim araştırmalarında daha uygun bir teknik görünümü vermektedir. Bu görüşme nitel araştırma içerisinde görülebilir (Ekiz, 2003). Yarı yapılandırılmış görüşme tekniğinin araştırmacıya sunduğu en önemli kolaylık görüşmenin önceden hazırlanmış görüşme protokolüne bağlı olarak sürdürülmesi nedeni ile daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi sunmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2005).

Görüşme formu hazırlanırken konuyla ilgili alan yazın ve belgeler taranmıştır. Elde edilen veriler ışığında görüşme formu hazırlanmış ve form eğitim yönetimi ve denetimi alanında lisansüstü eğitimini devam ettiren bir öğrenciye ve aynı bilim dalından öğretim üyesine inceltilerek, onların görüş ve önerileri doğrultusunda düzeltilerek son hali verilmiştir. Görüşme formu yedi ana başlık altında (ücretsiz kitap dağıtımı, taşımali eğitim, engellilere ilişkin politikalar, cinsiyet eşitliği, nakdi yardımlar, derslik ve okul yapımı, kurumsal kapasite) yedi (7) açık uçlu sorudan oluşmaktadır. Görüşmeler 2014 yılının Nisan ayı içerisinde araştırmacı tarafından taşımali eğitim yapan okul müdürlerinin makam odalarında

gerçekleştirilmiş olup, her görüşme ortalama 40 dakika sürmüştür. Görüşmeler, görüşülen kişilerin ses kaydı yapılmasına izin vermemesi sebebiyle not alma tekniği ile yazılmıştır. Sürenin sonunda katılımcıların verdikleri cevaplar kendilerine okutulmuş ve onayları alınmıştır.

### 2.3. Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin çözümlenmesi amacıyla içerik analizi yapılmıştır. İçerik analizinde özetlenen ve yorumlanan veriler, daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilmeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilir. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Şimşek, 2013). Tümevarımcı analiz kodlama yoluyla verilerin altında yatan kavramları ve bu kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak amacıyla yapılmaktadır (Şimşek, 2013). Nitel araştırma verilerinin analizi dört aşamadan oluşur:

- (i) Verilerin kodlanması
- (ii) Temaların bulunması
- (iii) Kodların ve temaların düzenlenmesi
- (iv) Bulguların tanımlanması ve yorumlanması

Bu araştırma kapsamında taşınmalı eğitim yapan okul müdürleriyle yapılan mülakatta sorular açık bir şekilde sorulmuştur. Toplanan veriler, öncelikle bir Microsoft Excel dokümanına aktarılmış ve aktarılan veriler kodlanmıştır. Kodlamanın ardından temalar ve alt temalar belirlenmiştir. Bu bilgiler çerçevesinde bulgular tanımlanmış ve yorumlanmıştır.

### 2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Nitel araştırmalarda “geçerlilik” bilimsel bulguların doğruluğu, “güvenirlik” ise bilimsel bulguların tekrarlanabilirliği ile ilgilidir (Yıldırım ve Şimşek, 2005). Araştırmanın inandırıcılığını arttırmak için görüşme formu geliştirilirken ilgili alan yazın incelemesi sonunda konu ile ilgili bir kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Görüşme sonrası kişilerin söyledikleri yazılı hale dönüştürülmüştür. Yapılan içerik analizinde temalar, ilgili kavramları dışarıda bırakacak kadar dar kapsamda belirlenmeye çalışılmıştır. Bu temalar ve temaları oluşturan alt temaların kendi aralarındaki ilişkisi ile her bir temanın diğerleriyle ilişkisi kontrol edilerek bütünlük sağlanmıştır. Aynı zamanda Göynük Kaymakamlığından alınan izin ve destekle yapılacak olan görüşmelerde güvenin sağlanmasında etken olmuştur. Uzun yıllardır milli eğitimde görev yapmış taşınmalı eğitim yapan okul müdürlerinin endişeye kapılmadan samimiyetle sorulara cevap vermeleri sağlanmıştır. Araştırmanın tutarlılığını arttırmak için bulguların tamamı yorum yapılmadan doğrudan verilmiştir. Ayrıca eğitim

yönetimi konusunda bir uzmana bu kodlamalar kontrol ettirilerek iç güvenilirliği sağlamaya çalışılmıştır.

### 3. BULGULAR

#### 3.1. Ücretsiz Kitap Dağıtımına İlişkin Görüşler

Ücretsiz kitap dağıtımı uygulamasına ilişkin “2003-2013 yıllarında uygulanan ücretsiz kitap dağıtımı öğrenciler arasında sosyal eşitliği sağlamak için gerekli olduğunu düşünüyor musunuz?” şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu uygulamanın *doğru ve yerinde bir uygulama* olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar ücretsiz kitap dağıtımıyla *Anayasa’da belirlenen zorunlu eğitimin ücretsiz olması ilkesinin bir gereği olduğunu, zengin ile fakir arasındaki ayrımın kalktığını ve sosyal eşitlik ve sosyal adaletin sağlandığını* düşünmektedirler. Bununla beraber bir katılımcı bu uygulamanın *sadece fakir öğrencilere yönelik olması gerektiğini* belirtirken bir katılımcı da *uygulamaya taraftar olmakla birlikte uygulamanın veliyi tembelliğe ittiğini* düşünmektedir. Ücretsiz kitap dağıtımı uygulamasının yerinde bir uygulama olduğunu savunan K1 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Sosyal eşitliği sağlama da faydalı. Farklı bölgelerde ekonomik durumu çeşitlilik gösteren çocuklar arasında sosyal adalet ve sosyal eşitlik adına faydalı.”*

Ücretsiz kitap dağıtımı uygulamasının yerinde ancak eksik bir uygulama olduğunu savunan K3 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Doğru bir politika kitap alamayan öğrenciler vardı. Fakat sadece fakir öğrenciler belirlenip onlara verilmeli.”*

Katılımcılar ücretsiz kitap dağıtımı uygulamasının yeterliliğine ilişkin görüşlerini belirtirken *defter, silgi gibi diğer temel öğrenci malzemelerinin de ücretsiz dağıtımı ile desteklenmesi gerektiğini* düşünmektedirler. Ayrıca *FATİH Projesi kapsamında her öğrenciye ücretsiz tablet dağıtılması, bu tabletlere gerekli yazılımların yüklenmiş olmasının da gerektiğini* belirtmektedirler. Bir katılımcı *dağıtılan kitapların kalitesiz olduğuna* dikkat çekmiştir. Bir katılımcı ise *ücretsiz eğitim gereçlerinin dağıtımı yerine veliye iş sağlanmasının daha doğru bir uygulama olacağını* belirtmiştir. Bir katılımcı da *ücretsiz kitap dağıtılacak öğrencilerin okul idaresince belirlenmesinin daha doğru bir uygulama olacağını* düşünmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 1’de sunulmuştur.

**Tablo 2.** Ücretsiz Kitap Dağıtımı Uygulamasına İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema               | Alt Tema                           | f |
|--------------------|------------------------------------|---|
| Uygulamanın Etkisi | Sosyal eşitlik ve adaleti sağlıyor | 3 |
|                    | Anayasal hak sunuluyor             | 1 |

|             |                                                    |   |
|-------------|----------------------------------------------------|---|
|             | Veliyi tembelliğe itiyor                           | 1 |
| Uygulamanın | Defter, silgi gibi diğer temel malzemeler ve FATİH | 3 |
| Devamı      | Projesi kapsamında tabletler de dağıtılmalı        |   |
|             | Öğrenci seçimi okul idaresince yapılmalı           | 1 |
|             | Veliye iş imkânı sağlanmalı                        | 1 |

### 3.2. Taşınmalı Eğitim Uygulamasına İlişkin Görüşler

Taşınmalı eğitim uygulamasına ilişkin “2003-2013 yılları arasında uygulanan taşınmalı eğitim hakkında düşünceniz nedir? Sizce bu politika öğrencinin eğitime kazandırılmasına uygun bir politika mıdır?” şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde büyük çoğunluğun uygulamanın öğrencinin *eğitime kazandırılması açısından doğru ve yerinde* bir uygulama olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar *taşınmalı eğitimin uzakta oturan ve ekonomik yetersizliği olan çocukların eğitime kazandırılması açısından önemli bir politika olduğunu* düşünmektedir. Bununla beraber bir katılımcı bu uygulama sayesinde *okulların ortak alanlarda bulunmasının birlikteliği sağlamak adına önemli olduğunu* düşünmektedir. Bir katılımcı da *farklı bölgelerdeki çocukların bir arada olmasının onların sosyalleşmesi için önemli olduğunu* düşünmektedir.

Taşınmalı eğitim uygulamasının yerinde bir uygulama olduğunu savunan K2 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Taşınmalı eğitim en uzakta ve ekonomik olarak yetersiz çocukların eğitime kazandırılması açısından önemli bir politikadır.”*

Taşınmalı eğitim uygulamasının yerinde ancak eksik bir uygulama olduğunu savunan K5 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Taşınmalı yerine YİBO yapılsın taşınmalı eğitime harcanan parayla daha kaliteli okullar yapılsın.”*

Katılımcılar taşınmalı eğitim uygulamasının yeterliliğine ilgili görüşleri belirtirken *zeki öğrencilerin ileriki eğitim hakkını kazanabilmeleri açısından önemli olduğunu, uzaklık sebebiyle eğitimden vazgeçmemelerini ve köyden şehir merkezlerine gelen öğrencilerin diğer öğrencilerle kaynaşmasının olumlu yönde gelişme sağladığını, sosyalleşme yolunda önemli bir adım atıldığını* düşünmektedir. Bir katılımcı ise bu politikanın yeterli bir politika olduğunu ve *devam ettirilmesi gerektiği düşüncesindedir*. Bir katılımcı ise *köyleri göç veren bir bölgede köy nüfusları az olduğu için her köye okul yapılmasını imkânsızlaştırdığını bu yüzden sosyal eşitlik açısından önemli olduğunu* belirtmiştir.

Taşınmalı eğitim uygulamasının devamını isteyen bir katılımcı K1 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir.

*“Taşıtların denetimi okul idaresinden alınıp, jandarmaya verilirse daha etkili olacaktır. Taşımalı eğitim kapsamında ana sınıfları da alınırsa daha iyi olur. Yakın köylerden çocuğunu ana sınıfına vermek isteyen veliler var. Fakat bu taşımalı eğitim kapsamında olmadığı için alınamıyor. Uzun vadede taşımalı eğitimi kayıp olarak görmüyorum.”*

Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 3'te sunulmuştur.

**Tablo 3.** Taşımalı Eğitim Uygulamasına İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema               | Alt Tema                                                                     | f |
|--------------------|------------------------------------------------------------------------------|---|
| Uygulamanın Etkisi | Şehir merkezine gelen öğrencinin davranışlarında olumlu yönde gelişme oluyor | 1 |
|                    | Fırsat eşitliği ve sosyal eşitlik sağlıyor                                   | 3 |
|                    | Alternatif bir sistem yok                                                    | 1 |
|                    | Denetim okuldan Jandarmaya verilmeli. Ana sınıfı da bu kapsama alınmalı      | 1 |
| Uygulamanın Devamı | Ortaokul ve ilkokul bir arada olmamalı                                       | 2 |
|                    | Daha fonksiyonlu okullar (YİBO) olmalı                                       | 2 |

### 3.3. Engelli Öğrencilere Yönelik Uygulamalara İlişkin Görüşler

Engellilere yönelik politikaların uygulanmasına ilişkin “2003-2013 yıllarında engelli öğrencilere yapılan politikaları mesela ücretsiz taşınmasını onlar kullanabileceği materyal dağıtımını fırsat eşitliğini sağlayabilmek adına yeterli buluyor musunuz?” şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde beş katılımcıdan üçünün bu uygulamanın *eksikleri olduğunu, uygulanabilirliğinin yetersiz kaldığını* düşündüklerini belirtmişlerdir. Bir katılımcı *engelli öğrencinin de sistemin içerisinde eğitim-öğretim fırsatından yararlanması gerektiğini* belirtmiştir. Bir katılımcı ise *bu politikaları uygun bulduğunu, öğrencinin evine de öğretmen gönderildiğini, fırsat eşitliğini sağlama açısından önemli olduğunu* düşünmektedir. Diğer bir katılımcı ise *zihinsel engelli sınıflarının olduğunu fakat uzman öğretmenlerinin olmadığını* belirtmiş fakat *destek görmeseler de devam ettirilmesi düşüncesinde olduklarını* belirtmişlerdir.

Taşımalı eğitim uygulamasının yerinde bir uygulama olduğunu savunan K4 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Bu politikaları uygun buluyorum, öğrencinin evine öğretmen gönderiliyor ve fırsat eşitliği sağlanıyor.”*

Engellilere yönelik uygulamanın yerinde ancak eksik olduğunu savunan K3 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Devletin bu konuda eksik olduğunu düşünüyorum. Çünkü zihinsel engelli sınıfımız var. Bu konu da uzman öğretmenimiz yok destek görmesek de devam ettirilmeli.”*

Katılımcılar engellilere yönelik uygulamanın olması gerektiğini fakat eksikliklerin giderilmesi düşüncesinde olduklarını belirtmişlerdir. Katılımcılardan K3 ve K5 bu uygulamanın devamını fakat eksikliklerin giderilmesi gerektiğini düşünmektedir. Okulların donanımının engelli öğrencilere uygun olmadığı, öğretmen yetersizliği taşınmalı eğitim yapan araçlardan bir tanesinin donanımının engellilere göre hazırlandığında daha doğru bir uygulama olacağını düşünmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 4’de sunulmuştur.

**Tablo 4.** Engelli Öğrencilere Yönelik Uygulamalara İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema               | Alt Tema                                                | f |
|--------------------|---------------------------------------------------------|---|
| Uygulamanın Etkisi | Fırsat eşitliği sağlıyor                                | 2 |
|                    | Destek görmüyoruz ama devam etmeli                      | 3 |
| Uygulamanın Devamı | Evde de özel eğitim devam ettirilmeli                   | 1 |
|                    | Uzman öğretmen eksikliği var                            | 4 |
|                    | Taşıma araçları, okulun donanımı, binalar yeterli değil | 2 |

### 3.4. Cinsiyet Eşitliğine Yönelik Uygulamalara İlişkin Görüşler

Cinsiyet eşitliğine ilişkin “4+4+4 birlikte uygulan eğitime ilişkin politikalar konusunda cinsiyetler arasında bir farklılık yarattı mı?” şeklinde sorulan soruya verilen cevaplar analiz edildiğinde katılımcıların hepsi uygulamanın doğru ve yerinde olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcılar bölgelerinde eğitime katılım bakımından cinsiyetler arasında farklılık olmadığını, bölgesel olarak kızların eğitim alması konusunda ailelerin daha istekli olduğunu belirtmişlerdir.

Eğitimde cinsiyet eşitliği uygulamasının yerinde bir uygulama olduğunu savunan K2 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Genel olarak bir değişiklik yaratmadı. İsteddiği okulu tercih etmesi konusunda bir özgürleşme oldu. İmam-Hatibe gitmek isteyen öğrenci 4. sınıftan sonra tercihi doğrultusunda seçim yapabiliyor.”*

Cinsiyet eşitliği uygulamasının yerinde ancak eksik bir uygulama olduğunu savunan K1 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Başka bölgeler için sıkıntı oluşturabilir ama bizim bölgemizde kızların okula gitmesinde sıkıntı oluşturmaz. Ancak akademik düzeyde başarıyı gösteremeyen öğrenci açık liseye gitmek zorunda kalıyor. Çoğunlukla kız öğrenciler Kuran kurslarına gönderiliyor. Bunun yerine imam hatip liselerine devam etmesi sağlanabilir.”*

Katılımcılar eğitimde cinsiyet eşitliğine yönelik uygulamanın yeterliliğine ilişkin görüşleri belirtirken eğitim seviyesinin artırılmasında önemli olduğunu, bu öğrencilerin içinde kaynaştırma öğrencilerinin de var olduğu, bu öğrencilerin var olan listeye kayıt yaptırmasının çok zor olduğunu belirtmişlerdir. Bir katılımcı ise

sistemin 5+4+3 şeklinde devam etmesi gerektiğini, 5. sınıf öğrencisinin branşlaşmak için olgunluk seviyesinde olmadığını belirtmektedir. Bir katılımcı ise, 4. sınıftan sonra ilgisini çekecek başka bir okula devam etmeleri açısından doğru bir uygulama olacağını düşünmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 5'te sunulmuştur.

**Tablo 5.** 4+4+4 Eğitimin Cinsiyet Eşitliğine İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema               | Alt Tema                                                                                | f |
|--------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|---|
| Uygulamanın Etkisi | Bu bölgede bir farklılık yaratmadı                                                      | 4 |
|                    | Bu bölgede aileler kızlarını okutmak konusunda daha istekli farklılık yaratmadı         | 1 |
| Uygulamanın Devamı | 4. Sınıftan sonra ilgisini çekecek başka bir okula devam edebilmeleri açısından önemli. | 1 |
|                    | 5+4+3 diye devam ettirilmeliydi. 5 sınıf öğrencisi branşlaşmaya hazır değil             | 1 |
|                    | Kaynaştırma öğrencileri de var onların listeye kayıt olup devam etmeleri zor            | 1 |

### 3.5. Şartlı Nakit Transferi Uygulamasına İlişkin Görüşler

Şartlı nakit transferi uygulamasına ilişkin “2003-2013 yıllarında uygulanan sosyal politikaların farklı bölgelerdeki yoksul öğrencilere yardımları konusunda aynı düzeyde yararlanabiliyor musunuz?” şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde katılımcıların tamamı *nakdi yardımlar konusunda SYDV’den yardım aldıklarını* belirtmektedirler. Katılımcılar *fakir öğrencilere yılda bir veya iki kez gerek nakdi gerek giyecek yardımı aldıklarını* belirtmektedirler. Bir başka katılımcı *Kaymakamlığın inceleme yaptırdığını eğer velinin sosyal güvencesi varsa bu yardımların çıkmadığını, bunun da birtakım sıkıntılar yarattığını* dile getirmiştir. Beş katılımcı da *bölgelerinde YİBO olmadığını* ifade etmiş fakat bir katılımcı *iyileştirilerek devam ettirilmeli düşüncesinde olduğunu* vurgulamıştır. Bir katılımcı ise *YİBO’ların çocukların ailelerden uzaklaştırdığını ve öğrenci psikolojisini olumsuz etkilediğini* ifade etmiştir.

Şartlı nakit transferi uygulamasının yerinde ancak eksik bir uygulama olduğunu savunan K1 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Yapılan nakdi yardımlarda öğrenci velisinin sigortalı ve BAĞ-KUR’lu olmama şartı aranıyor. Herkes zorunlu sosyal güvenlik kapsamında, daha sonra BAĞ-KUR sigortasını ödeyemeyecek duruma gelenler oluyor. Fakat resmi olarak adı bulunduğu için yardım alamıyor. Sigorta ve BAĞ-KUR kapsamına bakılmadan yardım kapsamına alınmalı. Ev kirası, evde yaşayan insan sayısı önemli bir faktör. Fakat sadece sosyal güvence durumuna göre bu yardımları belirleme tutumunu doğru bulmuyorum.”*

Katılımcılar nakdi yardım uygulamasının yeterliliğine ilişkin görüşleri belirtirken üç katılımcı *bu konuda bilgisi olmadığını* ifade etmiştir. Diğer bir katılımcı sigorta ve BAĞ-KUR kaydı zorunluluğunun sorun olduğunu ifade etmiştir. Başka bir katılımcı ise *yardım konusunda bir eksiklik olmadığını, doğru bir uygulama olduğunu* düşünmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 6’te sunulmuştur.

**Tablo 6.** Nakdi Yardım Uygulamasına İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema               | Alt Tema                                          | f |
|--------------------|---------------------------------------------------|---|
| Uygulamanın Etkisi | Hiç yararlanmadık                                 | 3 |
| Uygulamanın Devamı | Sigorta ve BAĞ-KUR kaydı zorunluluğu sorun oluyor | 1 |
|                    | YİBO kurulmalı                                    | 2 |
|                    | Bilgim yok                                        | 3 |
|                    | Yardım konusunda bir eksiklik yok                 | 1 |

### 3.6. Derslik ve Okul Yapımı Uygulamasına İlişkin Görüşler

Derslik ve okul yapımı uygulamasına ilişkin “Uygulanan politikalardan derslik sisteminin artırılması hakkında ki düşünceniz nedir?” şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğunun *eksik bir politika olduğunu* belirtmişlerdir. Katılımcılar *dersliklerin tek başına yeterli olmadığını, materyal olarak da desteklenmesi gerektiğini* düşünmektedir. Bir katılımcı *derslik sayısından daha önemli olan öğretmen eksiklikleri olduğunu* dile getirmiştir.

Derslik ve okul yapımı uygulamasının yerinde bir uygulama olduğunu savunan K3 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Okullarda derslik sayısının daha fazla olması gerekir. Branş sınıfları olmalı öğrencinin materyalleri sınıfta hazır olmalı.”*

Derslik ve okul yapımı uygulamasının eksik bir uygulama olduğunu savunan K2 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Eğitimde tek başına derslik sistemini artırarak eğitim kalitesi yükseltilemez maddi açıdan bu çocuklar ders materyallerine ulaşmak konusunda sıkıntı yaşıyor. Görsel, uzamsal materyalleri devlet sağlamalı. İlkokul ve ortaokullarda MEB ödenek sağlamıyor.”*

Katılımcılar derslik ve okul yapımı uygulamasının devamına ilişkin görüşlerini belirtirken *bölgelerindeki maddi olanaksızlıklar sebebiyle devlet ya da hayırsever kurum ve kuruluşlar tarafından derslik sayısının artırılması gerektiğini, bu sınıfların teknolojik araçlarla desteklenmesinin sağlanması gerektiğini* belirtmişlerdir. Bir katılımcı ise *görsel ve uzamsal materyalleri devletin sağlaması gerektiğini* düşünmektedir. Başka bir katılımcı ise *sosyal etkinlik alanı ve spor salonları da yapılmasının sonucunda daha doğru bir uygulama olacağını*

belirtmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 7’te sunulmuştur.

**Tablo 7.** Derslik ve Okul Yapımına İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema               | Alt Tema                                                           | f |
|--------------------|--------------------------------------------------------------------|---|
| Uygulamanın Etkisi | Eksikleri olan bir politika                                        | 2 |
|                    | Derslik tek başına yeterli değil, materyal olarak da desteklenmeli |   |
|                    | Derslik sayısından fazla öğretmen olmalı                           | 1 |
| Uygulamanın Devamı | Derslikler hayırseverlerce arttırılmalı                            | 1 |
|                    | Teknolojik olarak desteklenmeli                                    | 1 |
|                    | Görsel uzamsal materyalleri devlet sağlamalı                       | 1 |
|                    | Sosyal etkinlik alanı ve spor salonları da yapılmalı               | 1 |

### 3.7. Genel olarak sosyal politikalara yönelik algıya ilişkin görüşler

Genel olarak sosyal politikalara yönelik algıya ilişkin “Genel olarak son 10 yılda izlenen sosyal politikaların dezavantajlı grupların eğitime ulaşması ve eşit nitelikli eğitim almaları bakımından faydalı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?” şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlar analiz edildiğinde katılımcıların büyük çoğunluğu uygulamaların *doğru politikalar olduğunu fakat eksik yanlarının olduğunu* düşündüklerini belirtmişlerdir. Katılımcılardan biri *sosyal eşitlik bakımından olumlu olduğunu* düşünmektedir. Diğer katılımcılar ise *hazırlıksız yapıldığı için sistemde oturmayan noktalar olduğunu, merkezi esas aldığı için kırsal kesimin mağdur olduğu* düşüncesindedirler.

Genel olarak sosyal politikalara ilişkin uygulamaların yerinde ancak eksik olduğunu savunan K2 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir:

*“Son dönemde sosyal eşitliği sağlamak açısından olumlu fakat engelliler için okutacak kitaplara ulaşamamaları olumsuz etkiliyor. Fakat öğrenciler arasında zengin-fakir ayrımını kaldırdığı için faydalı politikalar.”*

Genel olarak sosyal politikalara ilişkin uygulamaların yerinde olmadığını düşünen K3 bu soruya cevabında şunları ifade etmiştir.

*“Faydalı olmadığını düşünüyorum. Zengin öğrenci bir şekilde kaynaklardan yararlanabiliyor fakir öğrenci yine bu imkânları kullanamıyor. Yapılan her politika bir burjuva sınıfı oluşturdu.”*

Katılımcıların verdiği cevaplara ilişkin tema ve alt temalar Tablo 8’de sunulmuştur.

**Tablo 8.** Genel Olarak Sosyal Politikalara İlişkin Katılımcı Görüşleri

| Tema | Alt Tema | f |
|------|----------|---|
|------|----------|---|

|                       |                                                                            |   |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------|---|
| Uygulamanın<br>Etkisi | Hazırlıksız yapıldığı için sistemde oturmayan noktalar var                 | 3 |
|                       | Sosyal eşitlik bakımından olumlu                                           | 1 |
|                       | Politikalar burjuva sınıfını oluşturdu                                     |   |
|                       | Politikalar merkezi esas aldığı için kırsal kesim mağdur oldu              | 1 |
|                       | Engellilerin materyallere ulaşımı konusunda sıkıntı var                    | 2 |
|                       | Köylerden öğretmenler çekildiği için aydın kesimin yok olmasına neden oldu | 1 |

#### 4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında uygulanan eğitime ilişkin sosyal politikaların yeterliliği okul müdürlerinin yarı yapılandırılmış mülakat sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

*Ücretsiz kitap dağıtımı* ile ilgili politikaların sosyal eşitliği sağlamada etkili olduğu ve farklı bölgelerdeki ekonomik durumu çeşitlilik gösteren çocuklar arasında sosyal adalet ve sosyal eşitlik adına faydalı olduğu belirlenmiştir. Fakat bu uygulamanın defter, silgi gibi diğer temel öğrenci malzemelerinin de ücretsiz dağıtımı ile desteklenmesi gerekmektedir. Ücretsiz kitap dağıtımında her yıl artan bir ödenek sağlayarak sosyal eşitliği sağlamayı başardığı ifade edilebilir.

*Taşımalı eğitimin*, uzakta oturan ve ekonomik yetersizliği olan çocukların eğitime kazandırılması açısından etkili bir politika olduğu kabul edilmektedir. Ayrıca taşımalı eğitim farklı bölgelerdeki çocukların bir arada olmasını ve böylece onların sosyalleşmesi sağladığı için önemli görülmektedir. Fakat ana sınıflarının da taşımalı eğitim kapsamına alınması gerektiği araştırma sonucu olarak ortaya çıkmıştır. 18. Milli Eğitim Şurasında “Ortaöğretim kurumu bulunmayan yerleşim birimlerindeki öğrenciler taşımalı ilköğretim uygulaması ile koordineli bir biçimde ortaöğretim kurumlarına taşınmalı, bu öğrencilere öğle yemeği verilmeli, yerel yönetimler öğrencilerin taşınması konusunda destek vermeli ve bu hususlar ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmalıdır (MEB, 2010)” şeklinde bir karar alınmıştır. Uygulanan bu politika konusunda okul müdürlerinin MEB ile aynı doğrultuda düşündüğü ortaya çıkmıştır.

*Engelli öğrencilere yönelik* sosyal politikaların daha sağlıklı sürdürülebilmesi için eksiklerin giderilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Okulların donanımının engelli öğrencilere uygun olmadığı, bunların yapılandırılması gerektiği, uzman öğretmen yetersizliğinin giderilmesi, taşımalı eğitim yapan araçlardan bir tanesinin donanımının engellilere göre hazırlanmasının daha uygun olacağı araştırma neticesinde ortaya çıkmıştır. Nitekim Bakanlık da bu konuda eksiklikler olduğunu kabul etmiş ve “Özel gereksinimli çocuklar için yeterli sayıda özel eğitim sınıfının bulunmaması, mevcut özel eğitim sınıflarının fiziki koşullarının yetersiz olması ve alan öğretmenlerinin sayısal yetersizliği sorunları en kısa sürede giderilmelidir (MEB, 2006)” şeklinde bir tespit yapmıştır.

Eğitimde cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik uygulamalardan biri 4+4+4 eğitim sistemi ile başlayan imam-hatip ortaokullarının açılmasıdır. Öğrencilerin bu sayede istedikleri okulu tercih etme konusunda bir özgürleşme imkânı bulmuşlardır. Zira akademik olarak yeterli başarıyı gösteremeyen öğrencilerin açık liseye gitmek zorunda kalması sebebiyle velilerin boşluğu doldurmak için kız öğrencileri Kuran kurslarına göndermek istemesi karşısında imam hatip liselerine devam etme gibi bir imkâna kavuşmuş olmaları olumlu bir fırsat olarak görülmektedir. Diğer taraftan dördüncü sınıf öğrencilerinin branşlaşmak için yeterli olgunluk seviyesinde olmadığı kabul edilmektedir.

Nakdi yardımların dağıtımı konusunda velilerin SGK'lı olup olmaması esas alındığından zorunlu sosyal güvenlik yasası kapsamında bulunan velilerin yardım alamadığı bu araştırma ile ulaşılan belirgin sonuçlardan biridir. Bu yardımlardan yararlanamayan öğrenciler okula devam etme konusunda zorluk çekmektedir. Başka bir araştırma sonucuna göre 2000 yılından bu yana yoksul hanelerde maddi imkânsızlıklar nedeniyle okulunu bırakan çocukların bulunduğu hanelerin oranının %15,4 olduğu belirtilmiştir. Eğitim ile yoksulluk arasındaki negatif ilişkinin varlığı dikkate alındığında, özellikle yoksul hanelerde çocukların okula devamlarını sağlamaya yönelik politikaların ne derece önemli olduğunu ortaya koyması (Metin, 2011) bakımından nakdi yardım uygulamasının yerinde bir uygulama olduğu söylenebilir.

Derslik ve okul yapımı uygulaması bazı eksiklikler içermektedir. Devlet yanında hayırsever kurum ve kuruluşlar tarafından da derslik sayısının artırılması devam ederken ve bu dersliklerin teknolojik araçlarla donatılması da gerekmektedir. Ayrıca okullar sosyal etkinlik alanı ve spor salonları da kapsayan kompleksler olarak planlanmalıdır. Aslında MEB'in kaynaklarında da bu eksiklik görülmüş ve ifade edilmiştir. Nitekim 61. Hükümet Programında “İlköğretim ve ortaöğretimde, tüm iller itibarıyla, sınıflarda azami 30 öğrencinin eğitim görmesini sağlayacak şekilde derslik yapımına devam edileceği, bu hedefe paralel olarak, okul binalarını mimari olarak kolay erişilebilir, yeterli oyun, spor ve kültürel alanlara sahip fonksiyonel mekânlar olarak tasarlanacağı hedefi konulmuştur” (TBMM, 2011). Diğer taraftan araştırma sonucunda yeterli finansal kaynak ayrılmadığından hayırseverler tarafından yapılan okulların önemli bir yekûn tuttuğu ortaya çıkmaktadır. Nitekim Milli Eğitim Bakanının 2013 yılı bütçe sunuşunda “Derslik sayısı, öğrencilerimize en uygun eğitim ortamının sağlanması hedefini en çok etkileyen hususların başında gelmektedir. 2003 yılından 30.08.2012 tarihine kadar 34.465'i hayırseverlerimiz tarafından olmak üzere toplam 181.419 dersliğin yapımı tamamlanarak eğitim öğretimin hizmetine sunulmuştur” (Şimşek, 2012) şeklindeki ifadeleri okul yapımı konusunda okul müdürleriyle ortak fikirde olduklarını ortaya koymaktadır.

Genel olarak son on yılda sosyal politikalara ilişkin algıya gelince uygulanan sosyal politikaların yerinde politikalar olduğu, fakat eksik yanlarının da olduğu, sosyal eşitlik bakımından olumlu fakat hazırlıksız yapıldığı için sistemde oturmayan noktaların olduğu, merkezi esas aldığı için kırsal kesimin mağdur olduğu belirtilmiştir. Ayrıca zengin öğrencinin bir şekilde kaynaklardan

yararlandığı, fakir öğrencilerin bu imkânları beklenen düzeyde kullanamadığı, her politikanın bir burjuva sınıfı oluşturduğu kanaati oluşmuştur.

Türkiye’de 2003-2013 yılları arasında eğitime ilişkin sosyal politikaların sosyal eşitlik ve sosyal adaleti sağlamak adına önemli olduğu fakat sosyal politikaların bazılarının etkisini gösteremediği için kalıcılığının kuvvetlendirilmesinin önemli olduğu vurgulanmalıdır.

Nakdi yardımlarla ilgili olarak velilerin durumuna yönelik kaymakamlıklarca inceleme yapılmasının, velinin sosyal güvencesi varsa bu yardımlardan yararlanamamasının ve bu sebeple öğrencilerin mağduriyetlerinin önüne geçilebilmesi için bu yardımlar konusunda sosyal güvence dışında başka kriterlerle denetimin yapılması gerektiği belirtilmelidir.

Okulların donanımının engelli öğrencilere uygun olarak planlanmalıdır. Taşımalı eğitim yapan araçların donanımının da engelli öğrencilere göre hazırlanması gerektiği vurgulanmalıdır.

Sosyal politikaların yapılandırılmasında merkez esas alındığı için uygulanan politikalar çoğunlukla yerel taleplerle uyumlu değildir ve uygulamalardan beklenen verim alınamamaktadır. Sosyal politikalar belirlenirken merkez ile taşra arasındaki fark giderilirse bu politikaların daha başarılı şekilde uygulanabilir.

Bu araştırma nitel bir araştırmadır ve Göynük ilçesi ile sınırlıdır. Daha geniş kapsamlı daha uzun vadeli ve farklı veri toplama aracının kullanılacağı araştırmalar alana daha büyük katkı sağlayacaktır.

## KAYNAKÇA

- AK Parti (2001). *AK Parti, Parti Programı*. [Erişim: 24.03.2014], [http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi#bolum\\_](http://www.akparti.org.tr/site/akparti/parti-programi#bolum_)
- Altan, Ö. Z. (2006). *Sosyal Politika*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Biçer, E., & Ortakkaya, A. F. (2009). SYDGM’nin Sosyal Yardımlarının ve Proje Desteklerinin Etki Analizi Projesi Sonuçları Üzerine Bir Değerlendirme. V. Aile Şurası “Aile Destek Hizmetleri” Bildiri Kitabı, 179-183. Ankara: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü.
- Buğra, A. (2005). Yoksulluk ve Sosyal Haklar. Boğaziçi Üniversitesi Sosyal Politika Forumu, İstanbul: Sivil Toplum Geliştirme Merkezi. [Erişim: 24.03.2014], [http://www.spf.boun.edu.tr/docs/STGP\\_Bugra.pdf](http://www.spf.boun.edu.tr/docs/STGP_Bugra.pdf)
- Çelik, A. (2010). Muhafazakâr Sosyal Politika Yönelimi: Hak Yerine Yardım-Yükümlülük Yerine Hayırseverlik. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, (42), 63-81.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde Araştırma Yöntem ve Metodlarına Giriş*. Ankara: Ani Yayıncılık.

- Erdut, Z. (2004). Liberal Ekonomi Politikaları ve Sosyal Politika. *Çalışma ve Toplum*, 2(2), 14-21.
- Ersöz, H. Y. (2003). Doğuştan Günümüze Sosyal Politika Anlayışı ve Sosyal Politika Kurumlarının Değişen Rolü. *İktisat Fakültesi Mecmuası*, 53(2), 119-138.
- Koray, M. (2008). *Sosyal Politika*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Kvale, S. (1996). *InterViews: An Introduction to Qualitative Research Interviewing*. Thousand Oaks, CA: SAGE Publications
- MEB (2006). *XVII. Millî Eğitim Şûrası Kararları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. [Erişim: 15.05.2014], [http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2006/ttkb/17Sura\\_kararlari\\_tamami.pdf](http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2006/ttkb/17Sura_kararlari_tamami.pdf)
- MEB (2010). *XVIII. Millî Eğitim Şûrası Kararları*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı. [Erişim: 15.05.2014], [http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2010/ttkb/18Sura\\_kararlari\\_tamami.pdf](http://www.meb.gov.tr/duyurular/duyurular2010/ttkb/18Sura_kararlari_tamami.pdf)
- Metin, B. (2011). *Türkiye’de 2000 Sonrası Dönemde Uygulanan Ekonomik Ve Sosyal Politikalar Temelinde Yoksulluk Sorunu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi.
- Metin, O. (2011). Sosyal Politika Açısından AKP Dönemi: Sosyal Yardım Alanında Yaşananlar. *Çalışma ve Toplum*, 1, 179-200.
- Ören, K. (2011). *Sosyal Politika*. Ankara: Sözkesen Matbaacılık Tic. Ltd. Şti.
- Silverman, D. (1993). *Interpreting qualitative data: Methods for analysing talk, text and interaction*. London: Sage Publications.
- Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem.
- Şimşek, M. (2012). *2013 Yılı Bütçe Sunuş Konuşması (TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu)*. Ankara: Maliye Bakanlığı. [Erişim: 02.05.2014], [http://pbk.tbmm.gov.tr/dokumanlar/maliye\\_bakaninin\\_sunumu\\_30-10-2012.pdf](http://pbk.tbmm.gov.tr/dokumanlar/maliye_bakaninin_sunumu_30-10-2012.pdf)
- Talas, C. (1997). *Toplumsal Ekonomi*. Ankara: İmge Kitabevi.
- TBMM (2011). *61. AK Parti Hükümet Programı*. Ankara: Türkiye Büyük Millet Meclisi. [Erişim: 14.04.2014], <http://www.tbmm.gov.tr/hukumetler>
- Terzi, Ç. (2005). *Uyum Sürecinde Türkiye Eğitim Politikalarının Avrupa Birliği Politikaları Doğrultusunda Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Ünal, İ. (1991). *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Gazi Kitabevi.

- Yılmaz, S. H. (2007). İdris K¼ç¼kömer'in Siyasal Tezleri Bağlamında AK Parti H¼k¼meti ve CHP Parti Programlarının Analizi. *Selçuk İletişim Dergisi*, (1), 156-173.
- Y¼cesan-Özdemir, G., & Özdemir, A. M. (2008). *Sermayenin Adaleti: T¼rkiye'de Emek ve Sosyal Politika*. İstanbul: Dipnot Yayınları.
- Yıldırım, A., & şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Y¼ntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.